

Ce trebuie să cunoașteți referitor la incompatibilitatea, abținerea și recuzarea judecătorilor în procesul civil

1. Pentru a vă proteja interesele în procesul civil și a beneficia de o judecată imparțială, legiuitorul a prevăzut anumite situații în care un judecător este oprit să ia parte la judecarea unei cauze. Aceste situații sunt denumite *incompatibilități* și sunt prevăzute de art. 24 din Codul de procedură civilă.

✓ Astfel, judecătorul care a pronunțat o hotărâre într-o pricină nu poate lua parte la judecata aceleiași pricini în apel sau în recurs și nici în caz de rejudecare după casare.

✓ De asemenea, judecătorul nu poate soluționa o pricină în care a fost martor, expert sau arbitru.

✓ În calitate de parte în cauză, puteți constata existența uneia dintre aceste situații atât în cursul procesului, cât și după pronunțarea hotărârii de fond, pe calea apelului sau după caz a recursului.

2. *Abținerea și recuzarea* sunt reglementate pentru a vă proteja în acele cazuri în care se presupune că judecătorul nu ar fi obiectiv.

✓ Cazurile de abținere sunt aceleași ca și cele de recuzare, fiind prevăzute de art. 27 din Codul de procedură civilă.

Abținerea este obligația pe care o persoană din aparatul judiciar o are atunci când a luat cunoștință de faptul că nu poate participa la judecata unei cauze civile.

Dacă acesta nu s-a abținut de la soluționarea pricinii, în calitate de parte în cauză, aveți posibilitatea legală de a formula cerere de recuzare.

✓ Astfel, puteți solicita recuzarea unui judecător atunci când dețineți informații că acesta, soțul său, ascendenții sau descendenții acestuia au un interes în judecarea pricinii sau când acesta este soț, rudă sau afin, până la al patrulea grad inclusiv cu vreuna dintre părți, sau cu avocatul sau mandatarul unei părți, ori este căsătorit cu fratele sau sora soțului uneia dintre aceste persoane.

✓ De asemenea, puteți formula cerere de recuzare a unui judecător, în situația în care soțul în viață și nedespărțit este rudă sau afin a uneia dintre părți până la al patrulea grad inclusiv, sau dacă, fiind încetat din viață ori despărțit, au rămas copii.

✓ Un alt caz de recuzare este acela când judecătorul, soțul sau rudele lor până la al patrulea grad inclusiv au o pricină asemănătoare cu aceea care judecă sau dacă au o judecată la instanța unde una dintre părți este judecător.

✓ Totodată, puteți solicita recuzarea dacă dețineți date cu privire la faptul că un judecător, este tutore sau curator al uneia dintre părți, sau a primit de la una din părți daruri sau făgăduieli de daruri ori există vrăjmășie între el, soțul sau una din rudele sale până la al patrulea grad inclusiv și una din părți, soții sau rudele acestora până la gradul al treilea inclusiv.

✓ Cazurile de recuzare menționate se aplică și procurorilor, magistraților asistenți și grefierilor.

✓ Separat de situațiile expuse, judecătorul poate fi recuzat dacă și-a spus părerea cu privire la pricina ce se judecă.

✓ Nu puteți recuza toți judecătorii unei instanțe sau ai unei secții a acesteia și nu puteți formula o nouă cerere de recuzare împotriva aceluiași judecător pentru aceleași motive.

Procedura urmată pentru a solicita recuzarea

✓ Cererea de recuzare o puteți face verbal sau în scris pentru fiecare judecător în parte, înainte sau după începerea dezbaterilor, de îndată ce ați luat cunoștință de motivele de recuzare.

✓ Cererea trebuie motivată, în sensul că, trebuie să menționați care este motivul pentru care solicitați recuzarea.

✓ Cererea de recuzare se soluționează de instanța respectivă sau de instanța ierarhic superioară. Această cerere nu poate privi decât judecătorii instanței la care se judecă cauza dumneavoastră și nu puteți solicita recuzarea unei

instanțe ierarhic superioare celei care vă soluționează cauza.

✓ În situația în care s-a admis cererea de recuzare a unui judecător, acesta nu mai poate participa la judecata pricinii. Când recuzarea a privit toți judecătorii unei instanțe, în situația admiterii, cauza va fi trimisă la o instanță de același grad.

✓ Instanța care decide asupra cererii de recuzare a unui judecător, procuror, magistrat – asistent și grefier se pronunță prin încheiere în sensul admiterii sau respingerii acesteia. În cursul judecării cererii de recuzare nu se va face nici un act de procedură.

✓ Împotriva încheierii prin care s-a încuviințat sau s-a respins abținerea și a încheierii prin care s-a încuviințat recuzarea, nu aveți posibilitatea declarării vreunei căi de atac.

✓ Încheierea prin care s-a respins recuzarea o puteți ataca numai o dată cu fondul cauzei.

3. *Strămutarea pricinilor în procesul civil*

În anumite situații în care judecarea în bune condiții a unei pricini este sub semnul îndoielii, legea permite transferarea pricinii la o altă instanță decât cea care, în mod normal, ar fi competentă să o judece.

Dacă aveți calitatea de parte într-un proces civil, aveți posibilitatea legală de a cere transferarea cauzei la o altă instanță.

✓ Cazurile de strămutare sunt expres prevăzute de lege (art. 37 din Codul de procedură civilă).

✓ Astfel, puteți cere strămutarea pricinii pentru motiv de rudenie, când dețineți date că cealaltă parte are două rude sau afini până la gradul a-IV-lea inclusiv, printre magistrații sau asistenții judiciari ai instanței.

Pentru a solicita strămutarea, trebuie să formulați o cerere înainte de începerea oricărei dezbateri, pe care o veți depune la instanța imediat superioară celei care judecă pricina.

✓ Un alt motiv de strămutare îl constituie bănuiala legitimă, adică situația când presupuneți că judecătorul ar fi părțitor în cauză datorită calității părților, vrăjmășiilor locale ori împrejurării pricinii.

În acest caz, cererea de strămutare o puteți formula în orice stare a pricinii și o depuneți la Înalta Curte de Casație și Justiție.

✓ Chiar dacă în calitate de parte în proces, nu ați cerut strămutarea pricinii, această posibilitate o are și procurorul de la Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție, pentru motive de siguranță publică. Acesta poate cere strămutarea în orice stare a pricinii, depunând cererea la Înalta Curte de Casație și Justiție.

✓ Trebuie cunoscut că dacă se formulează o cerere de strămutare până la soluționarea acesteia, judecata pricinii se suspendă, iar în caz de admitere, cauza se va trimite spre judecată unei alte instanțe de același grad, situată într-o altă localitate.

✓ Hotărârea pronunțată de instanța investită cu soluționarea cererii de strămutare se dă fără motivare

și împotriva acesteia nu aveți posibilitatea declarării vreunei căi de atac. În hotărâre se menționează în ce măsură se mențin actele îndeplinite până la acea dată de instanța de la care se strămută cauza. În cazul în care instanța la care s-a aflat cauza a procedat la judecarea acesteia, hotărârea pronunțată este desființată ca urmare a admiterii cererii de strămutare.